نشریه‌ی هنرهای صناعی اسلامی سال اول • شماره ۱ • پاییز و زمستان ۱۳۹۵
صفحات: ۳۱-۳۸
تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۷/۰۱ ♦♦ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۱۱/۲۰

برخورد سفالگران تبریز در تاثیرات سفال چین در دوره صفوی

فروزان انصاری‌نیا*
دانشجوی کارشناسی ارشد هنراسلامی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه کاشان

چکیده

علیرغم سابقه تاثیرگذاری سفالگران چین بر ایران،این تاثیرگذاری طی دوره صفوی،بخصوص در زمینه سفال آبی و سفید در تبریز نمود ویژه ای داشته است و بررسی و مقایسه تفاوت و شباهت های تاثیرپذیری هنرمندان تبریز از طرح و نقش هنر چین و نوع برخورد سفالگران تبریز می تواند نقش مهمی در شناخت تغییر و تحولات نقوش سفالینه ها داشته باشد. در مقاله پیش رو با مطالعه و مقایسه تعدادی از سفالینه های تبریز و چین، تاثیرات طرح و نقش سفالینه های چین بر تبریز و نوع برخورد سفالگران تبریز از این تاثیرات بررسی می شود. روش این تحقیق توصیفی، تحلیلی بوده و اطلاعات آن با انجام مطالعات کتابخانه ای جمع آوری شده است. حاصل این پژوهش مقایسه جامع و کامل از طرح و نقش سفالینه های تبریز و چین است که نشان می دهد هنرمندان تبریز اگرچه در ابتدا برخی از مایه های تزیینی را از چینی ها اقتباس کردند ولی در استمرار این تاثیرپذیری ها ما شاهد افزایش نقشمایه هایی با ترکیب و تلفیق عناصر اسلامی و چینی هستیم، تا جایی که می توان گفت سفالگران تبریز توانستند این تاثیرات را رنگ و بویی ایرانی بخشند.

واژگان کلیدی:
تبریز، چین، سفال، صفوی، آبی سفید

* نشانی پست الکترونیک نویسنده مسئول: foroozanansariniya@gmail.com

[Downloaded from jih-tabriziau.ir on 2026-11-24]

مقدمه

یکی از عوامل تاثیرگذار بر سفالینه های تبریـز چـه در زمینـه تکنیـک ساخت و نوع نقش ها، جغرافیای آن به عنوان یک مسیر تجارتی مهم، در گذشته بوده است. یکی از دلایل بسیار مهم که باعـث شـده اسـت تبریز بعنوان مرکز تجاری جهان قدیم بر سر زبانها و نقل سیاحت نامـه ها باشد، عبور جاده ابریشم از شهر تبریز بوده که قطعا باعث رونـق روز افزون این شهر گردیده است و بازرگانـان و تجـار بـرای داد و سـتد بـا یکدیگر از شهر تبریز عبور می کردند و جاده ابریشـم باعـث گسـترش ارتباط بین تمدن های شرق دور، به خصوص چین می گشت. چـین از طریق این شاهراه، تجارت خود را به ایران صـادر مـی کـرد. از جملـه کالاهای مورد تقاضای چین در ایران سفالینه های آبی سفید بـود کـه در دوره صفویه بر تکنیک ساخت و همچنین نقوش مورد اسـتفاده بـر سفالینه ها ی تبریز تاثیر گذاشته است. سفالگران تبریز ابتـدا از نقـوش سفالینه های چین کپی‌برداری می‌کردند اما به مرور زمان توانسـتند در آثار خود به نوآوری پرداخته و ظروفی نقاشی کنند کـه حـال و هـوایی ایرانی داشته باشد. مقاله پیش رو می‌کوشد بـا مقایسـه سـفالینه هـای چین و تبریز به نوع برخورد سفالگران تبریز از تاثیرپذیری نقوش چـین، دست یابد و همچنین این مسئله کـه سـفالگران تبریـز بیشـتر در چـه زمینه هایی سعی کردند که مستقل از هنر چین عمل کنند.

پیشینه تحقیق

در زمینه بررسی تاثیرات سفالگران چین بر هنر ایران تا کنـون مطالـب بسیاری گفته شده است که سفالینه های چین و ایران را مورد مقایسـه قرار داده اند که برخی از آن ها بدین قـرار اسـت: حسـینی (۱۳۸۹) در «مقایسه تاثیرهنر سفالگری چـین بـر ایـران ادوار تیمـوری صـفوی»، سرمدی (۱۳۸۹) در «تاملی در سـفال آبـی و سـفید چـین و ایـران در اعصار مینگ و صـفویه، زکـی محمـد (۱۳۸۴) در «چـین و هنرهـای اسلامی»هنر سفالگری چین را مورد بررسـی قـرار دادنـد. وجـه تمـایز مقاله حاضر با دیگر پژوهش ها در این است کـه بـا مقایسـه تـاثیرات هنرمندان تبریز از چین و نوع برخورد ایـن هنرمنـدان جهـت ایرانیـزه کردن این تاثیرات، بتواند به نتایج جالب و قابل توجهی دست یابد.

روش پژوهش

در پژوهش حاضر گردآوری اطلاعات و داده ها به صورت کتابخانه ای انجام شده و مبتنی بر روش تحلیلی-تطبیقی است.

سفال تبریز عهد صفوی

دوره صفوی یکی از دوره های درخشان سفالگری ایران اسـت کـه در شهرهایی مثل اصفهان،کرمان، مشهد و تبریـز بـه خـوبی مـی تـوانیم نمونه های این هنر را ببینیم و اولـین مصـادیق آن را در تبریـز کـه در حقیقت اولین پایتخت صفویان نیـز مـی باشـد، یافـت شـده اسـت. در حقیقت «دوره صفویه شاهد احیای حیرت انگیـزی در هنـر سـفالگری بـود. مهـارت، سـلیقه و قـوه ی تشـخیص دوره هـای پیشـتر اکنـون سفالگران را در وضـعیت فـوق العـاده ای قـرار داده بـود و بسـیاری از اصول هنر آغازین احیا شده بود و در عین حال نیز هیچگونه تقلیـد یـا وابستگی سرسری به اصول سنتی وجـود نداشـت. سـفالگران تـا مـرز توانایی های خود پیشتازی می کردند و اگر در تحلیل نهـایی، تولیـدات آنان قابل مقایسه با اصالت گونه های پیشتر یا همتای سبک غنـایی و خلاق سده های میانه نیست، این وضعیت به دلیـل محـدودیت ذاتـی عصر و زمان بود که در مسـیر پیشـرفت،گرفتار خـوی جدیـد شـتاب، تظاهر، تن آسانی و نیاز به تولید در کمیت بالا بود. بـا ایـن حـال ایـن سفالینه ها اغلب واقعا زیبـا و تنـوع آن حیـرت انگیـز اسـت و همـواره پرداخت موزونی آراسته است کـه ظرافـت فزاینـده ای را بازتـاب مـی دهد،کیفیتی که در دوره های پیشتر خواهان کمتری داشت و این خود ثابت می کند که ایرانیان در هنر سـفالینه از نبـوغ ذاتـی بهـره داشـته اند»(پوپ و اکرمن،۱۳۸۷:۱۸۷۴).

هنر سفالگری در دوره صفویه از نفوذ هنرهای دیگر بیگانه نبـوده و به علت تبادلات بـا کشـورهای دیگـر شـاهد تـاثیرات شـگرفی بـر ظظروف این دوره هستیم. به طور مثال« در قرن دهم هجری شـاهان صفوی به نوعی بدل چینی، که به طور مستقیم تحت تاثیر آثار مینـگ ، ایجاد شده بود،علاقه داشتند و در مقاطعی نیز سفال به طـور انبـوهی وارد می شد و یا سفالگران ایرانی به تقلید از این سفال ها تولیـد سـفال هایی مشابه این بدل چینی ها پرداختند» (محمدی فـر،۱۳۸۷:۹۳). در این دوره شاه عباس نقش بسزایی در زمینه ترویج سفال داشـته اسـت. «وی با زیرکی و درایت خود تحولی عظـیم در هنـر و صـنعت سـفال ایران ایجاد و سبب رشد اقتصادی شد. این امر تا جایی ادامه یافت کـه در دوران فرمانروایی خود که مصادف با دوران انقراض سلسـله مینـگ بود وچین دوران گذار خـود را از سلسـله مینـگ بـه سلسـله بعـدی را سپری می کرد» (سرمدی،۱۳۸۹،۱۱۴). در ایـن میـان شـهر تبریـز از نظر جغرافیایی در منطقـه خاصـی قـرار گرفتـه بـود کـه مرکـز مهـم اقتصادی، اجتماعی، سیاسـی و فرهنگـی در شـمال غـرب کشـور واز مهمترین شهرهای ایران به حساب می آمدو همچنـین« اصـلی تـرین راه های ارتباطی شرق، غرب، شمال و جنوب، از چین و اروپا و از مصـر به روسیه از آن عبور کرده و یکی از شهرهای بزرگ بـر سـر راه جـاده ابریشم بوده است. ایـن موقعیـت ممتـاز و جایگـاه ویـژه آن در جلگـه سرسبز و آباد تبریز، در کنار دریاچه ارومیـه، تبریـز را همـواره مرکـزی بزرگ و آباد برای مبادله ساخته است، بی دلیـل نیسـت کـه هرجـا در تاریخ سخن از تبریز می رود، توصیف مفصل و جامعی نیـز از بـازار آن داده می شود» (اسمعیلی سنگری،۱۳۵۵،۳۳) و به گونـه ای بـه گفتـه مورخ انگلیسی(رابرت گرنت واستون)، «تبریز نمایشگاه عمده تجـاری ایران بوده است» (واستون،۱۳۴۸:۶۷).

[Downloaded from jih-tabriziau.ir on 2026-11-24]

تبریز یکی از مراکز مهم و تحولات اجتماعی و سیاسی کشور بوده و از آنجایی که این شهر بر سر راه مواصلاتی ایران به اروپا قرار داشته، از مزیت های اقتصادی بالایی برخوردار بود. از جمله در زمینه سفال تعاملاتی با مناطقی مثل کوباچه، واقع در داغستان قفقاز و همچنین مناطق عثمانی مثل ایزنیک و کشور چین داشته است.

در گذشته دو کشور ایران وچین به عنوان دو قطب تولیدی و صادرات آبی و سفید به شمار می رفتند،با دیدن سفالینه های آبی و سفید برجای مانده، این فرهنگ چین است که در نگاه اول خودنمایی می کند تا فرهنگ دیگر .این امر بیشتر سبب نقوشی است که بر آن آثار نقش شده است. «نقوش چینی بر روی سفالینه های ایرانی نیز نقش شده اما نفوذ نقوش چینی بر روی سفالینه های ایران ازجهت تقلید از سفالینه های چینی نبود، بلکه سفالگران ایرانی با مشاهده منسوجات چینی چنین نقشمایه هایی را درآثارشان به کار بردند. با گذر زمان و با ورود سفالینه های آبی و سفید چین به ایران، نفوذ نقوش چینی بر سفالینه های ایران که از طریق منسوجات چینی در قرون ۱۳و۱۴ میلادی۷ و ۸ هجری صورت گرفته بود، به سبب کاربرد نقوش سفالینه های چینی، این نفوذ تا آنجا اعمال شد که نمونه های کاملا مشابه سفالینه های آبی سفید چینی، در ایران ساخته شد» (سرمدی، ۱۱۲:۱۳۸۹). در دوره شاه عباس شاهد اتفاق جدیدی در زمینه سفال هستیم زیرا«تقریبا از زمان به قدرت رسیدن شاه عباس ظروفی تولید شد که اگرچه به سختی ظروف چینی نبود ولی به قدری به سفال های چینی دوره مینگ نزدیک بود که سفالگران به خود جرئت می دادند با ثبت حروف چینی در پشتشان آنها را به عنوان چینی اصل به اروپا صادر کنند»(اکبری،۸۴:۱۳۹۳).

در تبریز سفالینه های بر روی بدنه قهوه ای و نخودی کار شده است و از تکنیک لعاب قلع برای ایجاد رنگ سفید بر روی بدنه رسی به رنگ قرمز و نخودی استفاده کردند و روش تزئین سفالینه های کار شده در تبریز نوعی نقاشی زیرلعاب است. در این نوع نقاشی ابتدا بدنه سفالی را در صورتی که قهوه ای بوده با لایه ای از لعاب سفید می پوشاندند و بعد بر روی آن نقاشی می کردند و در نهایت لعابی شفاف و شیشه ای روی آن را می پوشاند.

عامل فرم در هر پدیده ای براساس کاربرد آن تعیین می شده است. ظروفی که در تبریز کار شده بیشتر فرم های بشقاب گود و پایه دار، بشقاب هایی با لبه صاف و کاسه بوده است و نقوش سفالینه ها شامل نقوش گیاهی، جانوری، انسانی، انتزاعی، کتیبه نگاره و عناصر طبیعی بوده است.

تاثیرات چین بر سفال تبریز صفوی

بر اساس مطالعاتی که بر روی چند مقاله صورت گرفته، چنین به نظر می رسد که«اکثر نقوش موجود که بر روی سفالینه های آبی و سفید چین نقش شده اند، هرکدام معرف مفهومی نمادین می باشد که ریشه در فرهنگ این سرزمین کهن دارند. مشابه بسیاری از نمونه های سفالینه های آبی و سفید چین دوران مینگ، در دوران صفویه ایران ساخته شده است،که این نمادپردازی را صرف تقلید برای به دست آوردن بازار تجاری در آثارشان نقش می زدند» (سرمدی، ۱۱۶:۱۳۸۹). این مهم شامل حال هنرمندان سفالگر تبریز بوده و این تاثیرات در زمینه نقوش بکار رفته روی سفالینه ها و همچنین تکنیک ساخت بدنه و لعاب آنها مشاهده می شود.

کپی‌برداری محض

در بررسی سفالینه های چین و تبریز می توان براساس شاخصه های مختلف،طبقه بندی متفاوتی را در زمینه کپی برداری سفالگران تبریز از نقوش سفالینه های چین قائل شد که با نگاهی به تقسیم بندی نقوش سفالینه های ایران و چین در مقاله ای تحت عنوان تاملی در سفال آبی و سفید ایران و چین در اعصار مینگ و صفویه از نسیم سرمدی، می‌توان به دسته‌های زیر تقسیم کرد:

۱. **نقوش جانوری:**جانوران ماوراطبیعی، جانوران طبیعی، جانوران تلفیقی
۲. **نقوش گیاهی:**گل نیلوفر،گل صدتومانی، درخت های منحنی، شاخه درخت، برته گل
۳. **نقوش انتزاعی:** خطوط شطرنجی، اشکال هندسی(مثلث، دایره، لوزی)
۴. **نقوش انسانی**
۵. **کتیبه نگاره:** شعر
۶. **عناصر طبیعی:** ابرها،آب، صخره و موج که این تقسیم‌بندی را در جدول شماره ۱ می‌توان مشاهده کرد. در میان این نقوش، سفالگران تبریز نقوش جانوری،گیاهی، عناصر طبیعی تاثیر بیشتری گرفتند که در ادامه به آنها پرداخته می شود (جدول شماره ۲).

نقوش جانوری

نقوشی که سفالگران تبریز از سفالینه های چین کپی کردند شامل نقوش جانوران طبیعی و ماورا طبیعی می باشد مانند نقش ققنوس و که اصلی ترین نقوش سفالینه های چین و سابقه ای دیرینه در فرهنگ این کشور داشته است.

جانوران ماوراطبیعی

ققنوس: ققنوسی که بر سفالینه های چین نقش شده دارای دم چند پر دراز و دندانه دار بوده و بدن این پرنده فلسدار و در تمام ظروف بال ها باز به نمایش درآمده اند(تصویر ۱) و در بشقاب آبی و سفید تبریز این خصوصیات به خوبی قابل مشاهده است (تصویر ۲).

اژدها: نقش اژدها روی سفالینه های چین با بدنی فلسدار نمایش داده شده است (تصویر ۳). در بشقاب آبی سفید تبریز، در مرکز ظرف با نقوش متراکم دو اژدهای به هم پیچیده، یکی به رنگ آبی روشن و دیگری به رنگ آبی تیره با شکم سفید تزیین شده است (تصویر۴).

جانوران طبیعی

اردک: از میان جانوران طبیعی نقش اردک در بین سفالینه های این دو فرهنگ مشاهده شده است که در زمینه ای از گل و گیاه به تصویر کشیده شده است (تصاویر۶ و۷).

عناصر طبیعی

عناصری مانند ابر،آب و صخره به صورت مواج و با خطوط منحنی و مارپیچ ترسیم شده است و در بیشتر موارد الگوی موج و صخره بر لبه ظروف نقش بسته است (تصویر۶ و۷). همچنین نقش ابر چینی در زمینه بشقاب آبی سفید تبریز (تصویر۸)و در مرکز بشقاب آبی سفید چین قابل مشاهده است (تصویر۹).

[Downloaded from jih-tabriziau.ir on 2026-11-24]

جدول ۱: نقوش سفالینه‌های تبریز

نقوش گیاهی	جانوران طبیعی	جانوران ماوراء طبیعی	عناصر طبیعی	نقوش انتزاعی	کتیبه نگاره
گل نیلوفر	خرگوش	اژدها	صخره و موج	لانه زنبوری	شعر
گل داوودی	کبک و شاهین	ققنوس	موج آب		
گل صدتومانی	طاووس		ابر چینی		
	اردک				

جدول۲: کپی‌برداری محض

نوع نقوش	نقش	تکنیک	تبریز	چین
نقوش جانور طبیعی	اردک	آبی سفید		
نقوش جانوران ماوراطبیعی	ققنوس	آبی سفید		
	اژدها	آبی سفید		
نقوش گیاهی	گل نیلوفر آبی	آبی سفید		
	گل داوودی	آبی سفید		
عناصر طبیعی	ابر چینی	آبی سفید		
نقوش انتزاعی	لانه زنبوری	آبی سفید		

[Downloaded from jih-tabriziau.ir on 2026-11-24]

تصویر ۱: بشقاب آبی سفید با طرح ققنوس،چین(www.alibaba.com)

تصویر ۲: بشقاب آبی سفید، تبریز (www.davidmus.dk)

تصویر۳: بشقاب آبی سفید با طرح اژدها،چین،قرن ۱۹م (www.metmuseum)

تصویر ۴: بشقاب آبی سفید،تبریز (www.metmuseum)

تصویر۶: بشقاب آبی سفید،قرن۱۶م،تبریز،(metmuseum.org)

تصویر۷: بشقاب آبی سفید با نقش اردک،چین(metmuseum.org)

[Downloaded from jih-tabriziau.ir on 2026-11-24]

تصویر ۸: بشقاب آبی سفید، تبریز (www.vam.ac.uk)

تصویر ۹: بشقاب آبی سفید، چین (metmuseum.org)

نقوش انتزاعی

نقش لانه زنبوری بر بدنه داخلی بشقابی از تبریز (تصویر۱۰) و بر قسمتی از یک بطری آبی و سفید چین نقاشی شده است (تصویر۱۱).

نقش گیاهی

از میان گل ها، گل داوودی (تصاویر۱۲و۱۳) و گل صد تومنی در میان سفالینه های دو فرهنگ دیده شده است. علاوه بر آن گل نیلوفر آبی بر ظروف دو منطقه نقش شده است (تصاویر۱۴و ۱۵).

تصویر۱۰: بشقاب آبی سفید با طرح خرگوش،تبریز (www.vam.ac.uk.)

تصویر ۱۱: بطری آبی سفید، چین (metmuseum.org)

تصویر ۱۲: بشقاب آبی سفید صفوی،قرن۱۶م،تبریز،(metmuseum.org)

تصویر۱۳: بطری آبی سفید مینگ، چین (metmuseum.org)

تصویر۱۴: بشقاب آبی سفید، قرن ۱۶م، تبریز (metmuseum.org)

تصویر ۱۵: کاسه آبی‌سفید، چین (metmuseum.org)

[Downloaded from jih-tabriziau.ir on 2026-11-24]

تصویر ۱۶: بشقاب آبی سفید، تبریز (www.vam.ac.uk)

تصویر ۱۷: بشقاب آبی سفید، چین (metmuseum.org)

اولین نمونه جدایش

هنرمندان تبریز علاوه بر تقلید از هنرمندان چینی در آثار خود به نوآوری پرداخته و نقوشی را که شامل تلفیقی از نقشمایه های چینی و ایرانی است به کار برده اند و در برخی دیگر از آثار،نقوشی را طراحی کردند که از ریشه های بومی برخوردار بودند. شروع رسیدن به این دستاورد از این طریق حاصل شد که نخست «برخی از مایه های تزئینی را از چین اقتباس کردند و هیچ گونه توجهی به جنبه سمبلیک آن در چین نداشته و آن را تنها به عنوان عنصری زینتی برگرفته و گاه تغییراتی نیز در شکل آن داده اند» (زکی محمد،۶۳:۱۳۸۴). در استمرار این برخورد رفته رفته ما شاهد نقش مایه هایی مانند نوع حیوانات،گیاهان و ثبت شعر بر ظروف سفالینه ها می‌توان به دسته های زیر تقسیم کرد:

نقوش جانوری

حیواناتی که در ظروف تبریز مشاهده شده خرگوش(تصویر۱۰)، کبک و شاهین (تصویر۸)، اردک (تصویر۶) و طاووس (تصویر۱۶) است. این حیوانات بر ظروف تبریز نقش شده‌اند و در ظروف چینی مشاهده نشده و بیشتر حیواناتی که در ظروف چین کار شده است با بدنی فلسدار (تصویر ۱۷و ۹) نمایش داده شده اند. در صورتی که هنرمندان تبریز سعی بر آن داشتند که هر چه واقع‌گرایانه‌تر به نمایش نوع پوشش بدن هر حیوان بپردازند و در این زمینه مستقل از هنر چین عمل کرده‌اند.

نقوش گیاهی

در بشقاب آبی و سفید با طرح کبک و شاهین نکته جالب توجه در مورد «طراحی ابرهای چینی در قالبی نزدیک به نقوش گیاهی است که باتوجه به ساخت آن در ایران نشانگر ترکیب و تلفیق عناصر اسلامی باچینی است» (حسینی، ۳۰:۱۳۹۳). در قسمت مرکزی بشقاب تصویری از ابر چینی کار شده که مشخص است هنرمند تبریز با اضافه کردن نقش گیاهی به ابر چینی سعی در این داشته است که در زمینه طراحی ابرچینی مستقل از هنرمندان چین عمل کند.در بشقاب دیگری از تبریز در قسمت مرکزی سعی بر آن شده که گل هایی با ترکیب ابر چینی پدید آورند که یک گل در مرکز و پنج گل در اطراف نقش شده است و تمام نقوش به سبک ابرچینی با حرکت سریع قلم مو و با ارزش خطی طراحی شده است (تصویر ۱۸). نقش گیاهی دیگری که هویت ایرانی دارد گل شاه عباسی است که در بشقابی از تبریز و با ویژگی های کاملا ایرانی بخصوص برگ ها که دارای نوک تیز بوده ،کار شده است (تصویر ۱۹). نقش دیگری که می توان در نظر گرفت گل داوودی است که در زمینه از پیچک های مواج طراحی شده است (تصویر ۱۲).

تصویر۱۸: بشقاب فیروزه ای، قرن ۱۷م،تبریز(metmuseum.org)

تصویر۱۹: بشقاب گود،قرن۱۶م،تبریز، (metmuseum.com)

[Downloaded from jih-tabriziau.ir on 2026-11-24]

ثبت شعر

هنرمندان تبریز تا آنجا پیش رفتند کـه توانسـتند مسـتقل از تـاثیرات چین بر روی ظروف،شعر فارسی نقـش کننـد و از آنجـایی کـه بیشـتر فضای داخلی بشقاب های ساخت چین از نقوش گل و گیـاه پـر شـده است هنرمندان تبریز سعی کردند بجای استفاده از نقش گل و گیـاه از شعر استفاده کنند. در بدنه داخلی ظرف آبی سفید تبریـز،دو بیـت شـعر فارسی مشتمل بر دو مصراع از اشعار حافظ با مضمون:

ساقی بـه نـور بـاده بیـافروز جـام مـا
مطرب بگو که کار جهان شد به کام ما

و دو مصرع از شاعری دیگر با مضمون:

هرچنـــد غریـــب و دردمنـــدیم
یـــاران همـــه را نیازمنـــدیم

وجود دارد که هر مصرع بوسیله یک برگ از هم جدا شده اند (تصویر ۱۶).

نتیجه‌گیری

از بررسی ظروف سفالی چین و تبریز و با توجه به جدول هـای ۱و۲ در می یابیم که مهمترین ویژگی‌هـای مقایسـه‌ی سـفالینه‌هـای ایـن دو منطقه در حقیقت تاثیرپذیری سفالگران تبریز از هنر چین بوده که ایـن هنرمندان بیشترین تاثیر را از نقوش سـفالینه‌هـای آبـی و سـفد چـین گرفتند. در ابتدا بدون توجه به اینکه نقوشی که از سـفالینه هـای چـین کپی برداری می کنند مفهومی نمادین در ریشـه و فرهنـگ بـومی آن کشور دارد،به مرور زمان این هنرمنـدان توانسـتند عـلاوه بـر تقلیـد از هنرمندان چین، در طراحی نقوش به نـوآوری پرداختـه و نقوشـی کـه تلفیقی از نقشمایه‌های چینی و ایرانی است را به کار ببرنـد و همچـین نقوشی را بر ظروف طراحی کردند که از ریشه بومی برخوردار بود. ایـن هنرمندان تا آنجا پیش رفتند که مستقل از هنـر چـین، بـا ثبـت شـعر فارسی بر سفالینه ها حال و هوایی کاملا ایرانی بـه کـار بخشـیدند بـه گونه ای که در نگاه اول این ظروف کاملا ایرانی به نظر مـی‌آینـد و در درجه دوم تاثیرات نقوش چین مشاهده می شود.

تشکر و قدردانی

از استاد گرامی جناب دکتر عباس اکبری بسیار سپاسگذارم چراکه به دلیل راهنمایی های ایشان تامین این مقاله برایم آسانتر گردید.

منابع و ماخذ

منابع فارسی

پوپ،آرتور و اکرمن، فیلیپس، (۱۳۸۷)، سیری در هنر ایران از دوران پیش از تاریخ تا امروز، ترجمه: نجف دریابندی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

محمدی فر، یعقوب، بلمکی، بهزاد، (۱۳۸۷)، هنر سفالگری دوره صفویه، بررسی تکنیک و نقشمایه های هنری، نشریه هنرهای زیبا،شماره۳۵، ۱۰۲-۹۳.

سرمدی، نسیم، ترکی باغدارانی، معصومه، (۱۳۸۹)، تاملی در سفال آبی و سفید چین و ایران در اعصار مینگ و صفویه، دو فصلنامه علمی-پژوهشی نقش مایه، سال سوم، شماره ششم، ۱۱۱-۱۲۰.

واستون،گرنت، (۱۳۴۸)، تاریخ ایران دوره قاجار، ترجمه: وحید مازندرانی، تهران: امیرکبیر.

اکبری، عباس، صادقی طاهری، علی، (۱۳۹۳)، بررسی تطبیقی سفال های کرمان و مشهد در دوره صفوی و میزان تاثیر آن ها از هنر چینی، فصلنامه علمی-پژوهشی نگره ،شماره ۲۹، ۷۵-۸۷.

زکی محمد، حسن، (۱۳۸۴)، چین و هنرهای اسلامی، مترجم: غلامرضا تهامی، تهران: فرهنگستان هنر.

حسینی، سید هاشم، (۱۳۹۲)، تجلی سیمرغ در هنر سفالگری دوران اسلامی ایران، نشریه هنرهای زیبا-هنرهای تجسمی، دوره ۱۸، شماره۳، ۲۱-۳۴.

منابع الکترونیکی

www.metmuseum.org
www.vam.ac.uk
www.alibaba.com
www.davidmus.dk

[Downloaded from jih-tabriziau.ir on 2026-11-24]